

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДС/СС 05/4-02 бр. 1307/1-ХШ/7
25.09.2014. године

На основу члана 231. став 1. алинеја 17. и члана 278. Статута Факултета, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој XIV редовној седници, одржаној дана 25.09.2014. године, донело следећу

О Д Л У К У

Прихвата се Извештај комисије са оценом докторске дисертације: САВРЕМЕНИ ПРИСТУПИ ПРОЦЕНИ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ – ПРЕДИКТИВНА ВАЉАНОСТ ТЕСТОВА СОЦИО-ЕМОЦИОНАЛНЕ И ПРАКТИЧНЕ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ, кандидата мр Зоране Јолић Марјановић и одобрава усмена одбрана.

Универзитет је дао сагласност на предлог теме 24.02.2009. године.

Доставити:

1x Универзитету у Београду
1x Комисији
1x Стручном сараднику за
докторске дисертације
1x Шефу Одсека за правне послове
1x Архиви

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА

Проф. др Милош Арсенијевић

Факултет <u>Филозофски</u>	УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ Веће научних области друштвено-хуманистичких наука (Назив већа научних области коме се захтев упућује)
<u>04/1-2 бр.6/2571</u>	
(број захтева)	
<u>26.09.2014.</u>	
(датум)	

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

Зоране (Душан) Јолић Марјановић

(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ

Зорана (Душан) Јолић Марјановић

(име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под насловом:

Савремени приступи процени интелигенције – предиктивна ваљаност тестова социо-емоционалне и практичне интелигенције

Универзитет је дана 24.02.2009. својим актом под бр 612-18/37/09 дао сагласност на предлог теме докторске дисертације која је гласила:

Савремени приступи процени интелигенције – предиктивна ваљаност тестова социо-емоционалне и практичне интелигенције

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Зоране (Душан) Јолић Марјановић

(име, име једног од родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 26.06.2014. одлуком факултета под бр 906/1-ХП/9 у саставу:

	Име и презиме члана комисије	звање	научна област	установа у којој је запослен
1.	др Ана А. Димитријевић	доцент	психологија	Филозофски ф.
2.	др Горан Опачић	доцент	исто	Филозофски ф.
3.	др Снежана Смедеревац	редовни проф.	исто	Филозофски ф. У Новом Саду
4.	др Ксенија Радош	редовни проф.	исто	у пензији

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана 25.09.2014.

Прилог: 1. Извештај комисије са предлогом 2. Акт Наставно-научног већа факултета о усвајању извештаја 3. Примедбе дате у току стављања извештаја на увид јавности, уколико је таквих примедби било.	ДЕКАН ФАКУЛТЕТА Проф. др Милош Арсенијевић

НАУЧНО-НАСТАВНОМ ВЕЋУ
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

На седници Наставно-научног већа Филозофског факултета од 26. јуна 2014. године изабрани смо у Комисију за оцену докторске дисертације „Савремени приступи процени интелигенције – предиктивна ваљаност тестова социоемоционалне и практичне интелигенције“, коју је поднела кандидаткиња мр Зорана Јолић Марјановић. На основу прегледа дисертације, подносимо Већу

ИЗВЕШТАЈ О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Кандидаткиња, мр Зорана Јолић Марјановић, рођена у Београду 22. новембра 1977, запослена на Одељењу за психологију Филозофског факултета у Београду као асистент на предметима Психологија интелигенције, Психологија даровитости и Когнитивно процењивање 1 и 2, израдила је и поднела на увид докторску дисертацију под називом „Савремени приступи процени интелигенције – предиктивна ваљаност тестова социоемоционалне и практичне интелигенције“. Дисертација је изложена на укупно 278 страна, укључујући 49 табела, 10 слика и списак литературе са 227 библиографских јединица.

За предмет своје дисертације кандидаткиња је изабрала круг научних и практичних питања која имају истакнуту позицију у оквиру психологије и чине је препознатљивом међу другим дисциплинама – реч је о питањима ваљане процене интелектуалних способности. Когнитивно процењивање представља, наиме, једну од основних делатности психолога у образовном, организационом и клиничким оквиру; но, та важна и широко распрострањена пракса не иде увек укорак с решењима постигнутим у базичним истраживањима – пре свега, са формулисањем Кател-Хорн-Кероловог модела структуре способности – а базична истраживања надаље решавају нека крупна теоријска питања – као што је питање смисла и могућности процене разноврсних неакадемских интелигенција (телесно-кинестетичке,

музичке, емоционалне, социјалне, културне, практичне итд.). Полазећи од тога, кандидаткиња је у овој дисертацији поставила себи циљ да експлицира и детаљно прикаже научни оквир коме би свака ваљана процена интелектуалних способности требало да се прилагоди; поврх тога, кандидаткиња је посебно настојала да преиспита да ли тај оквир вреди проширити увођењем двеју нових, пуноправних интелигенција – емоционалне и практичне – те да ли конкретни тестови намењени мерењу ових способности доприносе предиктивној моћи психолошке процене спрам критеријума као што су општа психичка добробит, задовољство послом и успешност у обављању посла. Када је реч о овом последњем циљу, кандидаткиња се, сасвим конкретно, бавила: а) испитивањем и упоређивањем удела који различити аспекти емоционалне, односно практичне интелигенције имају у предикцији наведених критеријумских варијабли, б) утврђивањем додатне (тзв. инкременталне) ваљаности примењених тестова емоционалне и практичне интелигенције, а у поређењу са стандардним показатељима академске интелигенције и личности, те в) провером независног удела емоционалне, односно практичне интелигенције у додатном предвиђању одабраних критеријума у ситуацији када се њихова предиктивна моћ испитује конкурентно.

Остваривању наведених циљева кандидаткиња је приступила систематично и темељно, организујући излагање своје тезе у следећих шест целина (поглавља): (1) Основе савремених приступа процени интелигенције, (2) Кател-Хорн-Керолов модел: импликације за процену способности, (3) Емоционална интелигенција: место у структури способности и видови процене, (4) Практична интелигенција: место у структури способности и видови процене, (5) Провера (додатне) предиктивне ваљаности мера емоционалне и практичне интелигенције, (6) Дискусија и закључак. Прва четири поглавља су прегледне природе и пружају продубљен увид у актуелно стање ствари у погледу низа важних питања везаних за процену интелигенције; конкретно, у овом делу дисертације детаљно се разматрају следеће теме: а) савремени погледи на структуру способности под окриљем психометријске интелигенције (Теорија три стратума, Теорија флуидне и кристализоване интелигенције и интегративни Кател-Хорн-Керолов модел), б) састав и метријске карактеристике водећих савремених батерија за процену когнитивних способности (Вудкок-Цонсонов тест, Станфорд-Бинеова скала, Батерија Кауфманових, Скала диференцираних способности, Векслерове скале), в) принципи избора батерије и

комбиновања тестова, поготово флексибилним и сврсисходним укрштањем батерија г) испуњеност критеријума за увођење емоционалне, односно практичне интелигенције у круг тзв. ширих групних способности или способности другог стратума (које су, према томе, релевантне у обухватној процени интелигенције), д) састав и метријске карактеристике тестова намењених парцијалној или обухватној процени емоционалне интелигенције (DANVA2, JACBART, FEIT, MERT, ERI, LEAS, EARS, STEU, EMA, STEM, MEIS, MSCEIT) и практичне интелигенције (Тестови прећутног знања, Практични део STAT-a).

На основу овог прегледа, кандидаткиња је приступила извођењу веома опсежног, оригиналног емпиријског истраживања, приказаног и дискутованог у петом и шестом поглављу дисертације. Полазећи од налаза које је изнела и закључака које је формулисала у претходном делу излагања, кандидаткиња је изабрала два теста која ће подвргнути ригорозној психометријској провери – Тест емоционалне интелигенције Мајера, Саловеја и Каруза и Практични део из Стернберговог теста триархијских способности – и при том поставила следећа очекивања: (1) одабране мере емоционалне и практичне интелигенције повезане су са показатељима а) психичке добробити и б) професионалног задовољства и успеха, тј. значајно предвиђају ове важне животне исходе, (2) поједине димензије емоционалне, односно практичне интелигенције дају диференцијални допринос предикцији наведених критеријума, (3) емоционална интелигенција боље предвиђа општу психичку добробит и њене аспекте, док практична остварује јачу повезаност са критеријумима који се тичу професионалног домена – са задовољством послом и успешношћу у обављању истог, (4) емоционална интелигенција, односно поједине димензије ове сложене способности, дају мали, али значајан независан допринос предвиђању (одређених аспеката) критеријумских варијабли, поврх онога што је могуће предвидети мерама академске интелигенције и базичних димензија личности; исто се очекује и за практичну интелигенцију, (5) када истовремено фигуришу као предиктори одабраних критеријума, мере емоционалне и практичне интелигенције задржавају независан допринос у предикцији, тј. нису међусобно редундантне.

Резултати емпиријског истраживања – спроведеног на узорку од 288 одраслих, запоселних испитаника, уз примену 8 психолошких инструмената (MSCEIT, Практични део Стернберговог теста триархијских способности, Равенове прогресивне матрице, Серије

бројева, Вербалне аналогије, Тест опште информисаности, Петофакторски инвентар личности, Скала психичке добробити Рифове) дали су потврду већини постављених хипотеза и – шире од тога – целовит психометријски профил коришћених мера емоционалне и практичне интелигенције, мада нису једнозначни када је у питању додатна предиктивна ваљаност тих мера. Специфичније, овим истраживањем утврђено је да: (1) испитаници из наше средине у просеку остварују ниже постигнуће на мерама емоционалне и практичне интелигенције него поредбени узорци из других земаља Западне културе, (2) дистрибуције скорова генерално одговарају нормалној расподели када је у питању глобална мера емоционалне интелигенције (потврђујући тиме одговарајућу дискриминативност те мере), али садрже значајна закривљења када је реч о мери практичне интелигенције, (3) тест емоционалне интелигенције показује задовољавајућу, а тест практичне интелигенције проблематичну унутрашњу конзистентност, (4) према резултатима факторских анализа, обе мере имају адекватну структурну ваљаност, (5) судећи по обрасцу корелација са мерама академске интелигенције и базичних димензија личности, тестови емоционалне и практичне интелигенције демонстрирају одговарајућу конвергентно-дискриминативну ваљаност, (5) димензије емоционалне интелигенције предвиђају 6-25% варијансе психичке добробити, што их чини а) слабијим предиктором тог критеријума од „великих пет“ димензија личности, али б) јачим предиктором него што су то способности из академског домена, те тиме и в) најбољим (самосталним) предиктором психичке добробити међу варијаблима способности, (6) мере емоционалне и практичне интелигенције представљају слабије – мада надаље значајне – предикторе објективних показатеља професионалног успеха (позиције у организационој хијерархији и нивоа примања) него академска интелигенција и базичне димензије личности, при чему практична интелигенција објашњава 4-9%, а емоционална мање од 5% варијансе у тим критеријумима, (7) према резултатима хијерархијских регресионих анализа, а) глобално постигнуће на мерама емоционалне, односно практичне интелигенције не даје додатни допринос предикцији испитиваних критеријума (поврх академске интелигенције и базичних црта личности), али б) одређене димензије тих способности и унутар ширег скупа предикторских варијабли дају значајан независан допринос предвиђању неких аспеката опште психичке и професионалне добробити (и то такав који се по рангу приближава супстанцијалном), (8) удео димензија емоционалне и практичне

интелигенције у предикцији одабраних критеријума јесте сумативан, тј. њима се објашњавају различити делови варијансе критеријумских варијабли, (9) примењене мере емоционалне и практичне интелигенције испитују различите аспекте когнитивног функционисања, тако да се и њихова практична вредност очитује у односу на различите животне исходе – прва је значајнија у домену општег психичког здравља и добробити, а друга у домену професионалног постигнућа. Уопште узев, налази емпиријског дела ове дисертације подробно нас информишу о могућностима, сврсисходности и ограничењима испитивања емоционалне и практичне интелигенције у процени когнитивних способности одраслих особа из неклиничке популације. Поврх тога, прегледна поглавља нуде ванредно систематичан и исцрпан приказ актуелно важеће таксономије когнитивних способности и инструмената њихове процене, што је драгоцен путоказ за постизање ваљане процене интелигенције.

У закључку констатујемо да прегледана докторска дисертација на високом нивоу и у свим аспектима одговара захтевима који се постављају пред научне радове ове врсте и да недвосмислено представља самосвојан и вредан допринос пољу истраживања интелигенције и пракси когнитивног процењивања. Сходно томе, предлажемо Већу да прихвати позитивну оцену ове дисертације, те да кандидаткињи, мр Зорани Јолић Марјановић, одобри њену јавну одбрану.

У Београду, 2014. године

Комисија:

доц. др Ана Алтарас Димитријевић

проф. др Ксенија Радош

проф. др Снежана Смедеревац

доц. др Горан Опачић